

VEČERNI LIST

Cene po pošti:
za celo leto . R 84.—
za pol leta . R 42.—
za četrt leta . R 21.—
za 1 mesec . R 7.—
Za Ljubljano mesечно 7.—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 55

Posamezna številka 60 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Kapitalisti naj plačajo davek!

LDU, Belgrad, 2. aprila. Presburo poroča uradno: Finančno ministrstvo objavlja pod št. 1392 od 2. aprila 1920 nastopno: V zvezi z naredbo od 30. marca t. l. št. 3315, po kateri osebe, ki imajo dohodke iz državnih ali občinskih blagajn, ne morejo prejeti istih, ako ne predložijo dokaza, da so plačali dolžni davek za l. 1919, je g. finančni minister 2. aprila t. l. pod št. 3391 odredil: 1. Da denarni zavodi, ki so s sklepom od 19. marea t. l. št. 10.215 pooblašteni, da izdajajo sredstva za plačila v inozemstvu v vrednosti do 100.000 francoskih frankov, zahtevajo pred izdajanjem tozadevnih dovoljenj od oseb, ki jih prosijo: V stari oblasti Srbije in Črne gore: Potrdilo pristojne finančne uprave o plačilu začasnega predpisane davka za l. 1919 in o izjavi za redni predpis davka za l. 1920. V novih oblasteh Srbije in Črne gore: Potrdilo pristojnih finančnih uprav, da so plačali davek po začasnem predpisu za l. 1919. Ko bodo zaključene predložene izjave o rednem predpisu davka za l. 1920 v področju teh oblasti, bodo morali denarni zavodi zahtevati od teh

oseb dokaza, ali so podali izjave k rednemu predpisu davka za l. 1920. V ostalih področjih kraljevstva je zahtevati dokaz, da se je plačal dolžni davek za prej in za l. 1919. 2. Da je generalni inšpektorat finančnega ministrstva dolžan, zahtevati od oseb, katerim se izdajajo sredstva za plačila v inozemstvu v vrednosti preko 100 tisoč francoskih frankov, dokaze, navedene pod 1., preden se jim tozadevna odobrenja izdajo.

LDU, Belgrad, 3. aprila. Presburo poroča uradno: Finančni minister je odredil, da morajo vse državne oblasti v Hrvatski, Slavoniji, Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Sloveniji in Istri od oseb, ki imajo pri državnih blagajnah kaka imetja ali zahteve, pred izplačilom zahtevati dokaz od pristojnih občinskih poglavarstev (krajnih davčnih uradov) o tem, da so plačali dolžni davek za prej kot l. 1919 ter da se morajo finančne oblasti same prepričati po svojih knjigah o tem, ali so te osebe plačale dolžni davek za dobo pred l. 1919. Vsled tega se sme izplačilo nakazati šele, ko je plačan državni davek.

Davek na vojne dobičke!

LDU, Belgrad, 3. aprila. Presburo poroča uradno: Finančno ministrstvo je odredilo, da se naj takoj dovrše dela za določitev dohodninskega davka in davka na vojne dobičke v Hrvatski, Slavoniji, Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Sloveniji in Istri, in sicer za vsa leta, za katera niso bila dovršena. Vsem delegatom finančnega ministrstva je naročeno, naj podvz-

mejo vse potrebne korake, da se vplačajo zaostali davki, kakor tudi davki na vojne dobičke. Istotako je urejeno, da se morata določitev in vplačilo vseh zaostalnih neposrednih davkov v področjih posameznih oblasti izvršiti brezpogojno v zakonito predpisanih rokih, v primeru potrebe tudi eksekutivnim putem.

Nitti o Jugoslaviji.

LDU Trst, 2. aprila. Včeraj se je vršila zaključna seja italijanskega senata, ki se je končala z govorom ministrskega predsednika Nittija. Kar se tiče zunanje politike, je izjavil ministrski predsednik po poročilih v listih, da je ugotovil, da se vsi govorniki strinjajo z vladnim programom. Treba je zapustiti pot, po kateri so začeli hoditi zmagovalci, je dejal Nitti. Mi nismo veliki po svojem bogastvu, temveč po svoji idealnosti. Takí so bili možje našega preporeda in naša krivda je bila, da smo v zadnjih časih rabili besedo nasilje. Pri- anati moramo, da obstoja naš življenski stil v tem, da prinesemo drugim narodom besedo človekoljubja, da ne kažemo preveč hahtev in da poizkušamo prinesiti slovo med narode. Treba je vzpostaviti odnose z Rusijo in Nemčijo. Za blagor Evrope bo mo moral ublažiti svojo ostro obsodbo Nemčije. Kar pa se Turčije tiče, moram izjaviti, da nimajo niti zavezništva, niti Italija namena, zavladati Carigrada, temveč samo zajamčiti prost prehod skozi morsko ožino. Muslimanski svet je velikanski vir energij, in Italija nima povoda, da bi se postavila proti njemu. — Ministrski predsednik je nato govoril o jadranskem vprašanju. Kar se tiče tega vprašanja, vztraja pri svojih izjavah v zbornici. Jugoslavija ima veliko proizvodov, ki nam morajo biti koristni, njena industrija ni razvita in med nami in njo je samo jadransko morje, ki nas loči, a nas bo moralo enkrat vezati s njo. Ko je on prevzel vlado, še ni bila priznana pravica do razložitve londonske pogodbe, ali vsaj položaj še ni bil določen. Izjavlja odločno, da noče nesporazumljenj pri tem vprašanju. Londonska pogodba je dogovor, ki temelji največ na vojaškem pojmovanju. V dopisih med sklenitvijo te pogodbe se računa z dvema možnostima: a slučajem propada, ali nadaljnega obstanka avstrijskega cesarstva. S strani Rusije ni bilo nikakršnega odpora. Nadzorstvo nad Jadranom je moralo ostati v rokah Italije. Če bi se bila ta pogodba izvršila, bi bili Hrvatje dobili obal med Voloskim in Dalmacijo, vstevši Reko, in Italija se ne bila smela upirati odstopitvi se-

verne Albanije Srbiji, a južna Albanija Grški. Ko bi bil govornik moral zahtevati izvršitev londonske pogodbe, bi bil moral priznati odstopitev obali med Voloskim in Dalmacijo Jugoslovanom. Vsled razvoja tega vprašanja in vsled dolžnosti, da brani Italijanstvo Reke, ki nam je bila poverjena s takim čustvom domoljubja, moramo tedaj iskati pot sprave, ki naj nas reši sedanje zagate. Nekateri so rekli, da se stvari lahko puste tako, kakor so, toda to bi škodilo našemu državnemu ugledu. Italija mora pokazati, da se mora vprašanje mej rešiti prijateljsko in da ne namerava ohranjevati vojnega razpoloženja v Evropi. Zagotavlja, da je Italija dobila od belgrajske vlade opravičenje in odškodnino, če je prišlo v jugoslovanskih krajih do neugodnih dogodkov za Italijane. Senator Mazzioti je tožil, je nadaljeval ministrski predsednik — da pomagamo ustanavljanju jugoslovanske mornarice; rekel je, da je vrhovni svet prepustil Srbiji 12 torpedovk, ki so bile last Avstro-Ogrske. To je proizvod fantazije. Resnica je, da je sklenil vrhovni svet v svoji seji od 12. novembra 1919, da dá Poljski in državni Srbov, Hrvatov in Slovencev nekoliko majhnih torpedovk, oboroženih z enim samim topom, za izvrševanje policijske službe ob obalah, toda šele tedaj, ko bodo določene meje z Italijo. Ne sme zastoj razburjati ljudstva s senzacionalnimi in neresničnimi vestmi. Razširjanje takih vesti se ne more vedno preprečavati potom cenzure. Senator Mazzioti je rekel tudi, da so se Jugoslovani vedno postavljali na nad prijateljsko stališče. — Tukaj je Mazzioti prekinil: »Niso nam vračali naših ponudb prijateljstva« — Nitti: »Vračali so jih!« »Nameravam,« je zaključil Nitti, »voditi zunanjo politiko v duhu zmernosti, brez dejanj, ki so v nasprotju z disciplino vojske, in brez podjetij dvomljive koristi, v duhu italijanstva in civilizacije.« (Odobranje.) — Nato se je vršilo glasevanje o zaupnici. Glasovalo je skupaj 119 senatorjev, in sicer 107 za zaupnico, 11 proti, a 1 ni glasoval.

PASIĆ POROČA.

LDU Belgrad, 3. aprila. »Beogradski Dnevnik« piše: V predsedništvu ministrskega sveta se je vršila ministrska seja. Na tej seji je predsednik naše delegacije na mirovni konferenci v Parizu, g. Nikola Pašić, podal obširen ekspozé o celokupnem našem zunanjem položaju. Zlasti o jadranskem položaju. G. Pašić je podrobno poročal o celotnem poteku pogajanj in vseh zaprekah, ki nam jih stavijo zavezništva, da bi se jadransko vprašanje ne rešilo pravilno in pravično. Doznavamo, da se je poleg vprašanja zunanje politike pretresavalo na tej seji tudi vprašanje notranje politike. Vlada bo poskušala v parlamentu, odnosno z opozicijo nadaljevati pogajanja na morebiten sporazum glede sestave širše koalicijske vlade, ki bi v parlamentu izdelala volilni zakon ter rešila najnujnejše vprašanje, nakar bi potem izvršila volitve.

LDU Belgrad, 3. aprila. Nikola Pašić je bil včeraj dopoldne povabljen na dvor k obedu, po katerem se je dalje časa razgovarjal z regentom prestolonaslednikom Aleksandrom o političnih vprašanjih.

RENNER PRIDE V LJUBLJANO?

LDU Dunaj, 2. aprila. (ČTU) »Wiener Mittagszeitung« poroča: V diplomatskih krogih se govori, da se bo državni kancelar Renner na svojem potovanju v Rim ustavil tudi v Ljubljani, da se sestane z merodajnimi jugoslovanskimi uradnimi osebnostmi. Ta vest do izdavanja lista ni bila potrjena.

POLOŽAJ V NEMČIJI.

LDU Pariz, 2. aprila. (Dun. KU) Nemški opravnik v Parizu Mayer je ponovno zaprosil ministrskega predsednika Milleranda, da se nemška vlada pooblasti, poslata v ruhrsko ozemlje novih čet, in je pristavil, da so nekateri nemški oddelki brez dovoljenja nemške vlade prodrli do Dülmena. Nemška vlada jim je ukazala, pohod takoj ustaviti, in jih bo pustila tam, ako bo francoska vlada dovolila. Ministrski predsednik Millerand je v svojem odgovoru zahteval, naj Nemčija svoje čete takoj umakne in omeni, da vztraja pri pogojih, določenih Nemčiji v primeru zasedbe ruhrskega ozemlja.

LDU Berlin, 3. aprila. (DKU) Državni kancelar je sinoči zastopnikom časopisja podal nastopno izjavo glede položaja v ruhrskem ozemlju: Ne smemo si prikrijevati, da je položaj v ruhrskem ozemlju zelo resen. Osebnosti, s katerimi smo sklenili dogovor, na mnogih mestih nimajo več oblasti v rokah. V Duisburgu se je plenilo, v Hambornu je bila izropana mestna blagajna. Produkcija premoga je zastala in če se zopet ne vzpostavi, se je treba pripraviti na najusodnejše posledice. Med prevratniki je mnogo ruskih komunistov, vendar pa gibanju ni pripisovati boljševiškega značaja. Pogajanja z zavezništvi so v najlepšem teku.

LDU Berlin, 2. aprila. (Dun. KU — Wolff.) Državna vlada je prejela iz Duisburga, Münstra in Dortmundu brzojavke, v katerih se prosi za takojšn nastop čet, da se prepreči plenjenje in nasilstva rdečih gardistov.

LDU Berlin, 3. aprila. (Dun. KU) O splošnem položaju v ruhrskem okrožju poročajo večerni listi, da so delavcem, ki so hoteli delati, tudi danes s silo zabranili vohod v rudnike. Dovoz živil je zastal popolnoma in ker izvajajo železničari protestno stavko, ni na vsem industrijskem ozemlju nobenega prometa.

LDU Berlin, 3. aprila. (Dun. KU) Kakor poročajo listi iz Wilhelmshavna, je bilo tam izpuščenih na svobodo več častnikov, ki so bili aretirani, povodom Kapckovega prevrata. Kakor poroča »Vorwärts«, je prebivalstvo in vojaštvo vsled te neredbe zelo razburjeno. Tamonjsne koalicijske stranke, centrum, demokrati in večinski socialisti so odklonili odgovornost za ta dogodek.

MIROVNA POGAJANJA MED RUSIJO IN LITVO.

LDU Moskva, 3. aprila. (Dun. KU-Brez-zično) Litvinski minister za zunanje stvari je Čičerinu brzojavno ponudil, da bi se začela mirovna pogajanja s sovietsko Rusijo.

Socializacija rudnikov v Angliji.

Angleško delavstvo, ki se po svojih načelih in taktični umerjenosti ostro loči od revolucionarnih socialističnih struj v ostali Evropi, je kot svoj najbližnji cilj postavilo zahtevo, da se rudniki socializirajo. Svoji zahteva je dalo popolnoma jasno in določno obliko v zakonskem načrtu, po katerem naj se socializacija rudnikov izvede. Glavne točke tega načrta so:

Lastninska pravica do rudnikov preide na državo. Le-ta pa izroči upravo nad rudniki organizaciji v industriji zaposlenih delavcev vseh vrst. V to svrhu se ustanovi rudniški svet, sestojec iz predsednika in dvajsetih članov. Predsednik je ob enem minister za rudnike. Izmed članov jih deset imenuje vlada, deset pa Zveza rudarjev. V varstvo konsumentov se sestavi svet konsumentov, ki ga imenuje vlada in ki deluje vzajemno z rudniškim svetom. Dosedanjim lastnikom rudnikov, izplača rudniški svet odškodnino, izvzemši kronске pravice in poti. Za odkup zadruženih posestnikov se imenuje poseben svet, ki naj določa vrednost rudnikov; v ta svet pošljejo rudniški posestniki tri člane, tri pa Zveza rudarjev, štiri člane imenuje vlada. Ako odkupni svet tekem 12 mesecev n pride do sporazumnega sklepa, določi ceno predsednik. — Rudniški svet nima pravice, da bi kak rudnik prodal ali dal v najem. Pač pa ima pravico, da gradi, kupuje ali najema potrebna poslopja, stroje, cestne železnice in ladje ter da prodaja ali dobavlja premog v domači državi in inozemstvu. Ima tudi pravico do prisilnega nakupa zemljišč, kjer je to potrebno. Rudniški svet je dolžan skrbeti za zadosten dovoz po primerni ceni. Rudarjem ostane pravica do stavk neomejena. Kadar gre za nove uredbe, ki tičejo delavskih plač in vsega drugega, se mora rudniški svet prej sporazumeti z Zvezo rudarjev. Ako se sporazum ne da doseči, se mora vprašanje predložiti rabsodišču.

V tej obliki je zahtevo po socializaciji sprejel kongres strokovnih organizacij, ki se je 10. decembra l. l. vršil v Londonu in na kateremu je bilo zastopanih 5 milijonov organiziranih delavcev. Kongres je sklenil, da se stavi vladi za ugoditev tej zahtevi rok do meseca februarja t. l.; ako bi ta rok potekel brezuspešno, naj se skliče izredno zborovanje strokovnih organizacij, ki naj sklene potrebno, da se zahteva izvrši. Delavski voditelj Smille je izjavil, da se v slučaju vladnega odpora proglašuje generalni štrajk.

Angleška vlada je tedaj delavstvu takoj namignila, da bi proti takemu štrajku ravno tako odločno nastopila, kakor svoj čas proti štrajku železničarjev, ker da se more trpeti diktature posameznega sloja. V tem je prišel predlog za socializacijo rudnikov na dnevni red v spodnji zbornici in — propadel. Lloyd George je izjavil, da bi moralo rudništvo v državni upravi, ki ni primerna in sposobna za vodstvo industrijskih podjetij, propasti, kakor se je to izkazalo tudi na Ruskem, kjer so morali po socializaciji uvesti prisilno delo. Vlada pa hoče izdelati protipredlog, ki naj dovede do soglasja med dragoceno močjo zasebne podjetnosti in potrebnimi socialnimi reformami.

Delavstvo je nato sklicalo 11. marca kongres strokovnih organizacij, ki naj bi zavzel stališče glede na to, da je predlog v zbornici propadel. Značilno za treznost angleškega delavstva je, da se kongres ni odločil za generalni štrajk, kakor se je nameravalo na decembarskem kongresu, ampak je sklenil, da delavstvo z vso silo začne politično propagando, da zmaga delavska zahteva po socializaciji rudnikov. To se pravi, da to vprašanje v angleškem parlamentu ne bo izginito prej z dnevnega reda, dokler ne bo rešeno v smislu delavskih zahtev. Angleški delavec ne revolucionira, a tudi ne izpusti, kar je enkrat zgrabil. Smotreno, trezno delo mogočne disciplinirane delavske armade bo prineslo zmago tej opravičeni zahtevi. To je prava pot, ki jo mora hoditi tudi slovensko delavstvo.

Shod delegatov VLS.

Danes se je začel ob nepričakovano obilni vdeležbi shod delegatov VLS, ki zboruje v treh odsekih.

Popoldne ob treh bo plenarno zborovanje v veliki dvorani »Uniona«.

Zvečer ob osmih bo v srebrni dvorani seja vodstva VLS.

Jutri 7. aprila bo v veliki dvorani »Uniona« ob pol desetih shod zaupnikov. O političnem položaju bo poročal dr. Korosec.

Jutri ob treh popoldne bo v srebrni dvorani »Uniona« prva seja novoizvoljenega načelstva. Ob štirih popoldne se pa začne občni zbori stanovsko-političnih organizacij.

Jugoslovanska Delavska zveza zboruje ob štirih popoldne v dvorani Ljudskega doma.

V četrtek je občni zbor Zadrugne zveze.

ITALIJANSKA NASILJA NA REKI.

LDU Reka, 5. aprila. Zadnji čas je vojno poveljništvo na Reki izdalo prepoved, da ne sme nihče čez most med Reko in Susakom, kdor nima posebnega dovoljenja, za katero je potreba tudi dveh fotografij, in sicer ene za legitimacijo, druge pa za vojaško poveljništvo, pri katerem ostane. To dovoljenje odklanjajo najuglednejši Jugoslovani. Jugoslovani, ki hočejo dobiti dovoljenje, morajo podpisati izjavo, da čutijo italijanski in da žele priklopiti Reke k Italiji. Fotografije, ki so ostale pri vojaškem poveljništvu, se dodajo omenjeni izjavi in se pošljejo v Pariz kot nov plebiscit. Dijaki, profesorji, učitelji in uradniki, stanujoči na Reki, ne morejo na Susak. Na ta način nameravajo Italijani pregnati Jugoslovane z Reke.

STAVKA V ITALIJI.

LDU Berlin, 3. aprila. (DunKU) »Lokalanzeiger« javlja iz Lugana: V državnih podjetjih vlada popolna splošna stavka. Skupno stavka okoli 77.000 delavcev. Zveze italijanskih davčnih uradnikov vseh kategorij so stavile vladi ultimatum do 5. aprila. Delavci vseh italijanskih papirnic so včeraj prenehali z delom. Njih število znaša 35.000. Poljedelski nemiri se množe.

POSKUŠEN UMOR MAZARSKIH KOMUNITSOV.

LDU Dunaj, 3. aprila. (Dun. KU) Korrespondenz Wilhelm javlja: Včeraj dopoldne je oddal mlad človek, po videzu Madžar, z zdravilišča Steinhof zavoj z jestvinami in tobakom, in sicer z željo, naj se izproči Beli Kunu. Vsi interniranci, izvzemši Belo Vaga, so slaščice jedli in jih čali pokusiti tudi soprogam, ki so se mudile pri njih na posestu. Kmalu nato so se pojavili na njih znaki zastrupljenja z atropinom. Ko so zavžili zdravila, se jim je stanje izboljšalo. Policijske poizvedbe so ugotovile, da so v noči na 4. aprila v malem dunajskem hotelu prenočevali trije mladi Madžari, po imenu Janos Strasser, Laszlo Fekete in Laszlo Gizeth. Zjutraj so vseh zavoj slaščic in krenili v smeri proti Steinhofu. Osební popis Gizetha se popolnoma ujema s popisom mladega človeka, ki je oddal zavojček v Steinhofu. Na državno pravdnštvo je vložena ovadba radi poskušane umora in je proti storilcem uvedeno kazensko postopanje.

RUSIJA IN POLJSKA.

LDU Moskva, 3. aprila. (DunKU-Brezlično) Poljska je sprejela predlog ljudskega komisarja Čičerina, da bi se vršila mirovna pogajanja v nevtralnem mestu Estonske.

RUSIJA PONUJA MIR.

LDU Belgrad, 3. aprila. Presburo poroča iz New Yorka: Ameriški radio objavlja maksimalno ponudbo miru, ki jo je ruski radio naslovil na vse narode. Glavne točke te ponudbe so: Priznanje ruske sovjetske republike, priznanje prava, da se nadaljujejo izkušnje sovjetskega režima, sovjetska Rusija pa se obvezuje, da se ne bo vmešavala v notranje razmere drugih dežel, medtem, ko zahteva, da se tudi druge države ne vmešavajo v njene. Nadaljna vsebina ruske mirovne pogodbe je vzpostavitev gospodarskih odnosov, razpustitev rdeče vojske, ko bo mir zaigotovljen, ter priznanje dolgov stare ruske vlade.

DANSKA.

LDU Berlin, 3. aprila. (DunKU) Kakor doznava kodanski zastopnik lista »Vossische Zeitung«, je državni minister Linde zavrnil poziv radikalcev in socialistov demokratov, naj se takoj skliče državni zbor. S tem so pogajanja prekinjena in ni več upati, da se prepreči izbruh splošne stavke.

1. MAJNIK NA FRANCOSEKEM.

LDU Pariz, 2. aprila. (DKU) Izvrševalni odbor francoskih socialistov je včeraj sklepal o demonstracijah, ki jih namerava prirediti 1. maja. Večinski socialisti so predlagali, naj delo 24 ur popolnoma stoji, ekstremisti pa so glasovali za ne-

omejeno splošno stavko. Po daljši debati je bil sprejet predlog večinskih socialistov.

PROTI RAZBOJNIKOM.

LDU Belgrad, 3. aprila. Na podlagi zakona o zatiranju hajdukov (razbojnikov) je ministarstvo za notranje stvari pozvalo vse hajduke v srbskih pokrajinah, naj se udajo, ker bodo v nasprotjem primeru ustreljeni. Vsakdo, ki ovadi razbojnika, dobi nagrado.

Politične novice.

† Predsednik zbornice dr. Pavlovič umrl. Predsedništvo narodnega predstavništva je 3. aprila t. l. popoldne izdalo nastopno posmrtnico: Danes ob 11. uri dopoldne je nenadoma v Belgradu preminul v 53. letu svoje starosti g. dr. Dragoljub Pavlovič, predsednik začasnega narodnega predstavništva kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev in vseučiliški profesor. Zenski ostanki se bodo položili na oder v Zimski bašči (na Zimskem vrtu). Pogreb je bil v nedeljo, dne 4. aprila ob pol 3. uri popoldne. — Rajni predsednik narodnega predstavništva je bil rojen dne 16. julija 1867 v Knjaževcu v timočkem okraju, kjer je bil njegov oče Milija sodnik. Ljudsko šolo in nižjo gimnazijo je absolviral v Zajčaru, kjer je bil njegov oče odvetnik, višjo gimnazijo pa v Nišu. Nato je študiral na zgodovinsko-modroslovnem oddelku filozofske fakultete v Belgradu. Leta 1888. je postal predavatelj na zajčarski gimnaziji. Ko je naredil leta 1891. profesorski izpit, je nadaljeval svoje študije na Dunaju, Freiburgu in Tubingnu. Leta 1896. je bil promoviran za doktorja in leta 1897. je postal izredni profesor na vseučilišču, dne 27. februarja 1905. pa redni vseučiliški profesor. Izdal je mnogo znanstveni del. Dne 13. marca 1919 je bil soglasno izvoljen za predsednika narodnega predstavništva.

† Skader ali Reka? Potrebno je, da se tudi delavstvo zave, da je morje naše največje bogastvo. Če zahtevamo, da nam dajo Gorico, Trst, Notranjsko, Istro in Reko nazaj, ne zahtevamo kosa zemlje ali par sto hiš, za veliko več gre. Industrija se ne more razvijati, če ni mogoče po morju iz naših luk izvažati blaga. In če industrija propada, čuti to najbolj delavec: ne dobi več dela in glad, beda in brezposelnost strašijo po delavskih izbah. Zato moramo enkrat za vselej pribiti, da moramo dobiti našo zemljo ob Adriji in da ne smemo barantati s tako dragoceno luk kot je Reka. Z ogorčenjem je treba zavrniti predlog lokavega italijanskega ministrskega predsednika Nittiija, da nam Italija »podari« albanski Skader, če ji odstopimo Reko. Tako bi trgovali z našimi mesti in tisoči naših ljudi, kot barantajo verižniki z zajfo. Treba je povedati, da zahtevajo interesi slovenskega delavnega ljudstva: Dajte nam Reko nazaj, za svojo last ne bomo barantali. Jasno je in trdno pričakujemo, da bodo naši zastopniki na mirovni konferenci znali ta italijanski zahrbitni napad primerno zavrniti.

† Ali so res prišli do pameti? »Naprej« prinaša uvodnik, v katerem se ogreva za decentralizem ali kakor on pravi, za federalizem. (To ni isto, saj je federalizem ustaven, decentralizem pa upraven pojem, g. državno-pravni strokovnjaki) »Naprej« piše: »Danes je za vsakega jasno, da tako kot doslej ne more iti naprej. Če pride burja, ki bo do konca pomekla, ali pa ne pride, dosedanje izkušnje so pokazale, da moramo z belgrajskim centralizmom zlomiti. Izkazal se je nezmožnega upravljati državo. Priti moramo do upravnega federalizma tako, da bo vsaka dežela mogla in smela upravljati in vladati sama sebe, po svojih potrebah. Zlasti mi Slovenci bi lahko boljše sami upravljali svojo deželico, kakor pa jo Belgrad po svojih eksponentih. Smo federalisti. Velike države so federalistično upravljane, kakor na pr. Zedinjene države ameriške in Angleška; pa tudi male se drže federalizma kakor n. pr. Švica. Pri nas je centralizem nemogoč. Preveč gospodarskih, kulturnih in političnih razlik je med posameznimi plemeni te države. Po takšnem »ujedinenju« nas že danes boli glava in nas bo še bolj.« VLS je to trdila že od poloma sem in si je pri socialistih zato zaslužila časten pridavek »separativistov« in »reakcionarcev«. No, sedaj so tudi socialisti demokratije izpremenili svoje mnenje.

† Pravec političnega razvoja na Hrvatskem. Iz dosedanjih uspehov občinskih volitev na Hrvatskem, ki bodo kmalu končane, se jasno vidi politični pravec, v katerega so krenile množice hrvatskega naroda in v katerem se bo zato gibal razvoj politike v bližnji bodočnosti. Dve dejstvi nam kaže ta pravec: prvič so pri občinskih volitvah bile tepene vse stranke, ki so se ponujale ljudstvu temeljem nacionalističnih programov in fraz. To so po vrsti Demokratska zajednica, Hrvatska zajednica, Frankovci in Radičevci. Najboljše med njimi se je še godilo decentralistični Narodni zajednici, ki je vsaj po mestih dobila precej mandatov, dasi niti izdaleka toliko kakor je pričakovala; na

kmetih jo je ljudstvo kratkoma odklonilo kakor ostale tri. Hrvatske ljudske množice so stopile na stran dveh novih strank, ki sta se topot prvič pojavili na volilnem mejdanu. To so komunisti in Ljudska stranka s svojim pretežno gospodarskim in socialnim programom. Komunisti so združili nase glasove vseh nezadovoljnih življenj: narodnih mladenčev, od kapitalistov izkoriščevanega delavstva, raznih tujerodnih elementov, bivših avstrijskih patriotov in frankovcev, nezadovoljnega uradništva itd. Tako so dobili komunisti vsaj v večjih mestih relativno večino. Okolu Ljudske stranke se je zbralo predvsem kmetstvo ljudstvo, po mestih pa tisti del meščanstva, ki je po eni strani izprevidel jalovost dosedanjih strankarsko političnih borb, z druge strani pa nevarnost, ki preti družbi od razdiralnih načel komunizma. Tako je hrvatsko ljudstvo obračunalo z vsemi dosedanjimi političnimi strankami in njihovimi puhlimi nacionalističnimi programi ter pokazalo, da smatra za najnujnejšo potrebo preosnovo gospodarskih in socialnih razmer v protikapitalističnem ljudskem zmislu.

Dnevne novice.

Ostre odredbe proti navijalcem cen in verižnikom.

Ljubljana, 6. aprila. Deželna vlada za Slovenijo je v svoji zadnji seji dne 1. aprila t. l. sprejela naslednji sklep:

Ker se je pojavil sum, da se skuša s potvorenimi izvozniki izvažati meso in živino v inozemstvo, se državnemu uradu zoper navijalce cen in verižnike naroča, da poostri in podvoji svojo kontrolo in da strogo pazi v vsakem posameznem slučaju, če so izvoznice pravilne, zlasti če gre za izvoz mesa in živine v Italijo in Švico.

— Preskrba drvi v Sloveniji. Vlada za Slovenijo je v svoji zadnji seji sprejela ponudbo »Dejniškega društva za industrijo drvi v Zagrebu« za dobavo 6000 m³ drvi iz gozdov v Belokrajinu. Drva bodo stala v Ljubljani s stroški prevoza 194 K m³. Ker mora tvrdka vsled lanske pogodbe dobiti še večjo množino drvi po nižji ceni, bo možno v prihodnji zimi oddajati javnim uslužbencem drva približno po 141 K m³.

— Konec 100 kronskih bankovcev. Glasom odluka finančnega ministrstva od 22. marca t. l., št. 10.666 mora pri državnih blagajnah prenehati prejemanje kronskih novčanic, katere še niso odtegnjene iz prometa, pet dni pred rokom, dočlenim za izmenjavo odgovarjajočih kronskih novčanic. Vsled tega preneha prejemanje kronskih novčanic po 100 kron pri državnih blagajnah z dnem 10. aprila t. l.

— Rok za odtegnjenje 50 in 20 kronskih bankovcev iz prometa se objavi naknadno.

— Službene izkaznice za hišne uslužbence. S 1. majem stopi v Avstriji v veljavo novi poselski zakon, ki med drugim odpravlja dosedanje poselske knjižice in uvaja »službene izkaznice« za hišne uslužbence. Izkaznica mora biti opremljena s fotografijo delojemalca in vsebovati: ime in stanovanje delojemalca, ime delojemalca, službeni značaj (kuharica, sobarica itd.), dogovorjeno plačo in oskrbo (morebitni denar za hrano) in dogovorjeni odpovedni rok, končno morebitne »pompe«.

— Koledarčki »Slov. kršč. socialne zveze« različnih letnikov se kupijo. Ponudbe z navedbo cene in številke letnika naj se pošljejo na tajništvo »Slov. kršč. socialne zveze«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, III. nadstropje.

— Pri poštnem uradu Fram se je otvorila dne 18. marca t. l. telefonska centrala z javno govornico za krajevni in medkrajevni telefonski promet.

— Divjaštvo. Velikonočno nedeljo zvečer je tolpa pijanih ljudi obojega spola razbila križ na razpotju št. Vid-Dravlje. Taki čini so pač najžalostnejša znamenja »naprednosti« in se obojajo sami ob sebi.

Ljubljanske novice.

lj P. Z. »Ljubljana«. Danes ob 19. uri vaja za ženski, ob 20. za moški zbor. Vsi! lj Dramatična šola na Ljudskem odru se danes zvečer ne bo vršila. Prihodnja ura bo v petek ob 8. uri zvečer.

lj Umrla je bivša delavka tobačne tovarne Franciška Vute. Pogreb bo jutri v sredo, dne 7. aprila ob 6. uri zvečer v D. M. v Polju.

lj Poziv vpekojencev, invalidov in vov južno zveznice. Pozivate se dne 8. t. m. v četrtek dopoldne ob 9. uri, da se zberemo vsi do zadnjega pred Mestnim domom. Od tam odidemo mirno in dostojno, pred deželno vlado. — Odbor.

lj Hitro prijeta tatova kolesa. Tatova, katera sta ukradla v Liceju 1900 kron vredno kolo, so detektivi I. odd. pol. ravnateljstva hitro izsledili, ju aretirali in izročili dež. sodišču. Kolo je bilo ukradeno 29. m. m., na velikonočno nedeljo sta bila že tatova: brata Eranc in Anton Kemberle pod ključem.

lj Vlom na Balkanu. Detektivi kolvorske policijske ekspoziture so v več nočnih praznikih aretirali vlomilce, kateri so vlomili na Balkanu pri firmi D. ... in ukradli veliko manufakturnega blaga.

lj Ker ni imel cen na blagu označeni, so na osrednjem uradu proti verižnikom obsodili Dragotina Š. ... na 4 dni zapora in se je blago zaplenilo.

lj Obsojeni mesarji. Ker so prekoračili maksimalne cene, so na osrednjem uradu proti navijanju cen obsodili sledeče ljubljanske mesarje: Alojzija Breclnika na 1000 kron, Josipa Anžiča na 1000 kron, Franca Lovšeta na 2000 kron in Ivana Milerja na 500 kron globe.

lj Vlom v Rožni ulici. Ko je odpotoval trgovec z manufakturnim blagom Karel Primožič na sejem v Moravče, so vlomilci dozdej še neznan vlomili v njegovo stanovanje in odnesli novo sukneno obleko: 5 ducatov glavnih rut, 2 ducata ženskih nogovic, 5 m kamrika. Primožič je oškodovan za 7650 kron.

lj Nevarna tolpa vlomilcev prijeta. V skladišču gospoda Ranžingerja v Kolizeju je bilo vlomljeno; vlomilci so odnesli veliko tam spravljene blaga, posebno sta oškodovana dr. Rekar in uradnik Ivan Avsenik. Detektivom I. oddelka pol. ravnateljstva se je posrečilo, da so aretirali tolpo vlomilcev, katera nima samo tega vloga ma na vestil V zaporih čakajo zdaj zadržane kazni Pretnar Miroslav, Skapin Ivan, Pantar Ivan (zločinsko ime Brunda) in Valentin Kaduno.

lj Igralci »pockerja«. V petek zvečer je nadstrahnik Teger zasacil v neki prvovrstni kavarni štiri elegantne inozemce, ki so igrali »pocker«. Bil je neki Schefzig, nek ki Deutsch, neki Sersler in neki ravnatelj banke. Zaplenil jim je večjo svoto denarja in karte. Na policiji so na vse zgodaj ugovarjali, da je »pocker« na Dunaju dovoljena igra. Policija je nasprotnega mnenja.

Razne novice.

— Ameriška vlada odklonila veliko naročilo boljševikov. Nedavno je došlo vladni Zdrženih držav od sovjetske vlade nam Ruskem ogromno naročilo armadnih čevljev ter vojaških oblek, koje naročilo je pa ista vlada enostavno zavrnila, dasiravno je bila ponudba jako povoljna. Vzrok temu je pripisoval dejstvo, ker Zdruzene države dosedaj še niso uradno pripoznale sovjetske ruske vlade in da se blaga, preostalega iz vojne zaloge ne sme pošiljati v inozemstvo.

— Izgube na morju. Angleški admiral je sestavil uradno poročilo, ki ugotavlja, da je bilo v času od 4. avgusta 1914 pa do 2. decembra 1918 s pomočjo podmorskih čolnov pogreznjenih 2479 britskih ladij (s vsebino 7.750.000 ton). Pri tem je utonilo 14.287 oseb. Podmorski čolni so poleg tega še poškodovali ali ovrtili ladij z vsebino 8 milijonov ton. To je vojna med visoko kulturnimi narodi! — Angleži so že do novembra 1919 dvignili 440 ladij, ki so bile potopljene v angleških obrežnih vodah. Dvignjen je tudi parnik »Lavrentick«, ki je vozil za 50 milijonov frankov zlitkov zlata. Tudi več nemških podmornikov s pomembnimi zgodovinskimi podatki so spravili na dan.

— Boljševiki in umetnost. Ruska vlada sovjetoj nikakor ni neprijateljica umetnosti, gledališča in slovstva, ampak narobe: na viden način daje na znanje svoje priznanje umetnikom in pisateljem, kateri proslavljajo njih program ali njih delavnost. Ruski pisatelj Burnin, ki v romanu zagovarja boljševiške ideje, je nedavno dobil »narodni dar« 10.000 rubljev. Enako nagrado je dobila tudi kabaretna umetnica Čerina, ki je prepevala zgolj »rdeče« pesmi na čast in slavo sovjetoj.

Narodno gledališče.

Opera.

6. aprila torek: zaprto.
7. aprila sreda: »Ksenija-Pagliacci«. Abonement izven urad. pred.
8. aprila četrtek: »Zongler«. Abonement izven.
9. aprila petek: »Faust«. Abonement izven.
10. aprila sobota: »Prodana nevesta«. Abonement izven.
11. aprila nedelja: »Ksenija-Pagliacci«. Abonement izven.

Drama.

6. aprila torek: »Norca«. Abonement izven.
7. aprila sreda: »Golgotca«. Abonement izven.
8. aprila četrtek: »Vrag«. Abonement izven urad. pred.
9. aprila petek: zaprto.
10. aprila sobota: »Salome«. Abonement izven.
11. aprila nedelja popoldne: »Trijulčica«. Abonement izven.
11. aprila nedelja zvečer: »Salome«. Abonement izven.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večerni list«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.